

La Fundació Triptolemos. Una iniciativa de la societat civil, originada a Barcelona, capital del món alimentari

RESUM: La Fundació Triptolemos, constituïda a Barcelona l'any 2002, pretén facilitar una articulació adequada a tot el sistema alimentari, no sols como una activitat econòmica més sinó com una contribució al desenvolupament de la societat. En aquest article s'explica l'abast de la Fundació i s'anomenen els principals treballs que ha dut a terme en els darrers anys.

SUMMARY: Triptolemos Foundation was created in Barcelona in 2002, with the aim of promoting a fluent articulation all throughout the food system, not only as an economical activity, but as a contribution to the development of the society. The present paper details the scope of the Foundation and the main tasks that had been carried out in the last years.

PARAULES CLAU: Fundació Triptolemos.

Com que l'alimentació és inherent a tota cultura i circumstància, la Fundació Triptolemos té vocació local i universal, però neix a Barcelona (lloc de programació per la FAO dels Drets Alimentaris de l'Home, 7 de març de 1992) com un fet subsidiari de la seva capitalitat alimentària, exactament el 12 de febrer de 2002 i sota la presidència de Federico Mayor Zaragoza (antic director general de la UNESCO), que amb les seves exactes paraules defineix la filosofia fonamental de la Fundació:

«Els drets humans són inherents i indivisibles. Però n'hi ha un,

el dret a la vida, que és el dret suprem perquè condiciona l'exercici de tots els altres. Per la mateixa raó, el dret a l'alimentació és un dret fonamental i tots hem de contribuir, dia a dia, a fer possible que ningú quedi exclòs d'aquest aspecte essencial de la dignitat humana.

»La història gira entorn d'aquesta necessitat bàsica. L'obtenció, producció i conservació dels aliments han estat fonamentals en el desenvolupament de la humanitat. S'ha aconseguit molt, però encara queda molt per fer. En primer lloc, s'ha d'evitar la vergonya col·lectiva que representa que milers de persones morin de fam

RAMON CLOTET

Secretari de la Fundació Triptolemos

cada dia i, en l'extrem oposat, s'ha de restringir l'autèntica epidèmia d'obesitat i patologia nutritiva dels països més pròspers.

«És molt important, tanmateix, garantir una dieta suficient i de qualitat per a tothom. La Fundació Triptolemos pretén facilitar una adequada articulació de tot el sistema alimentari perquè en resulti una millor seguretat, disponibilitat i, el que és realment crucial, una major confiança (sempre verificable) dels ciutadans, des dels productors fins als consumidors.»

Per l'efectivitat de seguir aquests objectius, la Fundació ha creat en el seu si una complicitat transversal que inclou tothom alhora relacionat i preocupat amb el fet alimentari. Actualment en són membres des del món productiu primari (cooperatives agràries) fins a les associacions de consumidors, passant per les universitats, institucions socials específiques i empreses productores que donen suport a aquesta visió del fet alimentari no sols com una activitat econòmica més (per cert, la primera del nostre país), sinó com una contribució fonamental en el continuat desenvolupament de la societat, visió que ha de permetre actituds proactives, predictives i prospectives. Els membres de la Fundació Triptolemos s'organitzen en consells segons les seves activitats i estructura jurídica. Aquests consells estan oberts a qualsevol institució que comparteixi els seus objectius.

Adquirir consciència de la necessitat de treballar per al màxim coneixement i eficàcia del fet alimentari, a causa de la seva importància social en tota la història i el seu permanent paper en el temps com a fonament primari del desenvolupament, es reflecteix també en el nom i el logotip de la Fundació.

La revolució humana més important de la història va ser el pas del paleolític al neolític. Representa la implantació d'un sistema organitzat per produir aliments (agricultura i ramaderia) i alliberar una gran part de la societat perquè

pugui desenvolupar moltes altres capacitats, dinàmica que encara continua amb l'esforç de la ciència, la tècnica i la solidaritat per disminuir la nostra servitud al temps dedicat a la producció i preparació d'aliments.

Una cultura, la grega, origen de l'occidental, preocupada per l'home i el seu entorn no pot oblidar el significat d'aquesta revolució i la mitifica en la seva mitologia. La deessa Demèter (Ceres en la mitologia romana), germana de Zeus, ensenya als homes les tècniques del cultiu agrícola. Triptolemos és l'heroi receptor d'aquests ensenyaments. Neix una activitat i un concepte nous: bescanvi dels ingredients alimentaris per altres productes d'activitat humana que han estat possibles i, per tant, el concepte d'empresa, el comerç i globalment l'economia. Cal no oblidar, però, que Demèter ho va cedir als humans, a la societat, ja que el fet alimentari, com a necessitat biològica, és el primer graó del concepte social de qualitat de vida. No és casualitat que la cultura grega, en la seva visió equilibrada de les coses, assignés també a Demèter el patronatge de la civilització.

Totes aquestes arrels mitològiques queden simbolitzades en el logotip de la Fundació: el món, verd (la vida), la pluralitat de cultures (quatre llengües en el logotip) i la garba fruit del treball de Triptolemos (els homes) sota les instruccions de Demèter.

En què ha treballat fins ara la Fundació, d'acord amb els seus objectius?

Una relació exhaustiva es pot trobar en la seva pàgina web (www.triptolemos.org), en l'apartat de *realitzacions*, del qual es podria destacar, en el camp específic del desenvolupament tecnològic i de les relacions entre investigadors universitaris i les empreses, el seu CD: *Catálogo de la investigación institucional española en el sector alimentario*, en les seves edicions 2004 i 2006, on es recull tota l'oferta classificada per sec-

tors i temàtiques empresarials. Ambdues edicions han estat presentades a la fira Alimentaria i incloses en el seu catàleg. Pot trobar-se també l'edició del 2006 en la pàgina web de la Fundació. Actualment ja es treballa en la tercera edició (2008).

Seguint en el camp científic, cal destacar els seus informes elaborats per consells d'experts sobre:

— «Seguridad en la utilización de los OMG y derivados como ingredientes alimenticios» (2006).

— «Informe sobre la gripe aviar» (2005).

Ambdós amb una visió pluridimensional i tenint la problemàtica alimentària com a eix central.

Fregant ja el camp de la divulgació i discussió social, cal assenyalar l'organització (juntament amb CERTA i BTA) de la 1a Setmana de Seguretat Alimentària (Barcelona, 2005), en què va participar activament l'ACCA. També articles de divulgació i opinió a *La Vanguardia*.

La Fundació ha editat dos llibres, un de seriosa divulgació per al gran públic i un altre sobre tots els aspectes del fet alimentari que han influït i influeixen en la història social:

— *Alimentos: ¿qué hay detrás de la etiqueta?* Barcelona: Viena, 2004.

— *Alimentos, la conquista humana*. Barcelona: Lundberg, 2004.

El 2005 es va donar l'agradable coincidència de tres fets importants: per una banda, dos patrons (Escuela Superior de Ingenieros Agrónomos de la Universidad Politécnica de Madrid i Nestlé España) celebraven el centenari de la seva activitat lligada al món agroalimentari, i per l'altra, es complien vint-i-cinc anys de l'establiment per la FAO del Dia Mundial de l'Alimentació. Aprofitant les conjuncions i per donar a conèixer l'esforç constant d'universitats i empreses en el desenvolupament agroalimentari en consonància amb el desenvolupament social, es va organitzar una exposició fotogràfica sota el lema: «Dos siglos

de Universidad y Empresa en el mundo agroalimentario en España: Una visión fotográfica», que en cent cinquanta fotografies, moltes d'inèdites, intenta explicar aquesta evolució. Aquesta exposició és itinerant i està a disposició de qui la sol·liciti. Ja ha recorregut onze localitzacions, acompanyada d'una presentació i comentaris. La darrera a l'Ateneu Barcelonès amb motiu del 150è aniversari d'aquesta institució a favor de la cultura.

Molt recentment la Fundació ha signat un conveni marc de col·laboració amb l'Agencia Española de Seguridad Alimentaria per desenvolupar esforços comuns a favor d'una major seguretat alimentària i la seva percepció pel consumidor. Un dels projectes ja iniciats és la participació en la xarxa BDECA (Banco de Datos Español de Composición de Alimentos), lligada a un projecte europeu, de la qual la Fundació és membre fundador.

La Fundació no oblidia la formació en tots els àmbits. Ha realitzat una prova pilot amb quatre-cents alumnes de primària a les províncies de Múrcia i Alacant sobre un

La Fundació Triptolemos vol ser un aglutinador i vehicle de coneixement i diàleg entre tots els actors del sistema alimentari a fi que aquest funcioni amb el màxim aprofitament dels recursos i en benefici de tots els components de la societat

manual de treballs per explicar el fet alimentari. Els resultats, en gestió, s'aplicaran en un programa més ampli. En l'àmbit de formació de quadres per al sector productiu, i amb una visió totalment específica, cal assenyalar l'MBA en Gestió d'Empreses Alimentàries, que en la seva dotzena edició s'imparteix (dividit en tres postgraus: economia, producció, i màrqueting i nous productes) en col·laboració amb la Fundació UPC.

Mitjançant aquest espigolar d'algunes accions ja es pot copsar la filosofia i la manera d'actuar de la institució. La Fundació Triptolemos no és una rèplica de qualsevol altra institució; vol ser un aglutinador i vehicle de coneixement i diàleg entre tots els actors del sistema alimentari a fi que aquest funcioni amb el màxim aprofitament dels recursos i en benefici de tots els components de la societat. Tot-hom està convidat a aquesta tasca.

Museu de botelles d'aigua del Laboratori Doctor Oliver Rodés.